

intermediair.nl

Nu met 6230 vacatures voor hoogopgeleiden

"Kijk dan op: www.stork.com/professionals"

STORK®

Zoek direct vacatures

Zoek op trefwoord

Functie

Branche

Stad

Straal:

ZOEK

Uitgebreid zoeken

Plaats je CV

Ontvang vacatures per email

Log in

Zoek artikelen

alle artikelen

editie

jaar

Zoek

COVER

- Werken voor de nieuwe president
- Eureka: Hoe kom je op een goed idee?
- Zoek een baan die bij je past
- Dagboek van een starter
- Feministische Vikingen
- De kredietcrisis: hoe een sneeuwbal in Chicago een lawine werd
- De mythe van de onschuldige joint
- 2038: Grondlegger seniorenstad blikt terug
- Een bericht uit Nederland 2038
- De overheid ziet alles - en wij vinden het best?

MEER COVER

GERELATEERDE ARTIKELEN

- Boer ziet inkomen 5 procent stijgen >
- Fossiele voedselketen: Haai eet krok eet vis >
- De feiten: Nederland, boerenland >
- Boerin zoekt geen boer - Platteland raakt geëmancipeerd >

Oriëntatie

Op functie
Op bedrijf
Op branche
Op opleiding
Op events

Sollicitatie

De voorbereiding
Testen
Check je salaris
Op gesprek
Onderhandelen

Ontwikkeling

Loopbaan plannen
Work-life balance
Tools voor managers
Advies
Netwerken

Bezoek ook:

VOOR STARTERS OP DE ARBEIDSMARKT

ALLES VOOR P&O-ERS

GIDSEN EN EVENTS

INTERMEDIAIR WEEKBLAD

Home / Weekblad / Deze week >

Boer krijgt geld

Prijzen landbouwproducten stijgen en subsidies blijven

(#1 reacties)

Tot voor kort lustten Chinezen geen melk en kaas. Nu wel. Daardoor rijzen de landbouwproducten wereldwijd de pan uit en verdienen veel Nederlandse boeren plots geld als water. Tot 2014 blijft Europa hen echter royaal subsidiëren.

Boer Johan Kodde loopt door zijn stal in het Zeeuwse Arnemuiden. Links van het ruwe betonnen middenpad staan de nog niet productieve koeien in volgorde van leeftijd. Aagje 356, nog wat onwennig op haar poten, kwam gisteren ter wereld; dan volgen de wat oudere kalveren (vele heten Emma of Rika, genoemd naar hun verre voor moeder), de pinken en de vaarzen. Wie eenmaal gekalfd heeft en dus melk geeft, verhuist naar de rechterzijde van de stal. Daar staan de ongeveer zestig melkkoeien van boer Kodde.

De prijzen van al dat vee zijn flink opgelopen, zegt Kodde. Neem een drachtige pink van anderhalf jaar oud. Daar krijgt hij op de veemarkt zo duizend euro voor. Een paar jaar geleden mocht je met zevenhonderd euro in je handen knijpen. 'Er is momenteel een groot tekort aan koeien en kalveren. Handelaren verkopen ze aan heel de wereld, tot Rusland en Afrika aan toe.'

Johan Kodde Fotografie: Martin Dijkstra

Per jaar geven Koddess koeien 560 duizend liter melk. Meer mag niet; dat staat zijn melkquotum niet toe. Het is altijd een heel gecalculeerd om er niet boven te komen. Elke maand krijgt hij van zuivelcoöperatie Campina een overzicht van het aantal liters melk dat hij geleverd heeft. Aan het eind van het jaar begint het gereken pas goed. Soms moet Kodde op het laatste moment een koe verkopen; soms valt niet te voorkomen dat hij er toch iets bovenuit komt, die 560 duizend liter. Tot kortgeleden was de boete (de 'superheffing') die hij daarvoor kreeg hoger dan de prijs voor de geleverde melk. Via het riool laten weglekken was dus voordeliger geweest.

De tijden zijn veranderd. Veel boeren zaten in november en december 2007 minder zenuwachtig achter hun rekenmachientje. Want je kon het er voor het eerst sinds lange tijd op wagen: te veel melk leveren aan Campina. De opbrengsten daarvan waren hoger dan de boete die ze kregen. Een novum voor het boerenbedrijf.

In de zomer van 2006 was de melkprijs lager dan ooit. Nog geen dertig cent per liter kregen boeren ervoor. Toen begonnen de prijzen ineens te stijgen. En hoe. Ruim een jaar later kregen boeren 45 cent per liter voor hun melk (op dit moment rond 40 cent). 'Een enorme verrassing. Niemand had die prijsstijging zien aankomen', zegt Kodde. Al decennia waren de prijzen van landbouwproducten alleen maar gedaald.

Eindelijk is het weer eens goed verdienen, erkent Kodde, al wordt de winst getemperd door het dure veevoer. Nee, hij en zijn collega's in de omgeving rijden sinds kort niet rond in Mercedesen en BMW's. Voor zulke verkisting hebben ze de afgelopen jaren te veel armoede meegemaakt. Maar ze zijn wel hun te lang verwaarloosde stallen gaan opknappen. 'De aannemers hier in de regio zijn al voor heel 2008 volgeboekt.' Zelf heeft Kodde een nieuwe voerautomaat gekocht. En hij laat de waterleiding van zijn stal vernieuwen.

Niet alleen van melk, maar ook van veel andere landbouwproducten zijn de prijzen sinds een jaar of twee sterk gestegen. En dat terwijl ze daarvoor bijna vijftig jaar reëel (ofwel gecorrigeerd voor inflatie) alleen maar waren gedaald. Dat had tot steeds grotere malaise geleid: miljardensubsidies van de Europese Unie om boereninkomens enigszins op peil te houden; boeren die naar Canada emigreerden. Een paar voorbeelden van de recente prijsstijgingen: mais werd de

Klik voor vergroting
Infographic: Theo Barten

toolbox

Print dit artikel

Reageer op dit artikel

Stuur dit artikel door

Nieuwsbrief

Zoek

RSS Nieuwsfeed

RSS Jobfeed

intermediair

PW

Verschijningsdatum:
25 maart 2008www.intermediairpw.nl/gidsen

afgelopen twee jaar zestig procent duurder. De prijs van rijst is sinds 2003 verdubbeld. Tarwe: tweemaal zo duur in ruim een jaar. Voor melkpoeder geldt hetzelfde. Verdienende een Nederlandse melkveehouder in 2006 gemiddeld 52 duizend euro. Vorig jaar was dat naar schatting 84 duizend euro. Overigens delen niet alle boeren in de feestvreugde. Varkensboeren gingen erop achteruit, vooral omdat de prijs van veevoer zo sterk gestegen is. De overige pechvogels zijn verbouwers van suikerbieten, uien en aardappelen: de enige gewassen waarvan de prijs is gedaald.

De wereldwijde trendbreuk in de landbouw lijkt op het eerste gezicht goed nieuws voor het omstreden Europese landbouwbeleid. De afgelopen tijd gaf de EU zo'n 44 miljard euro per jaar uit (slechts 1,3 miljard ging naar Nederland) om boeren financieel overeind te houden. Dat beleid bestond al sinds de jaren zestig. Het had geresulteerd in enorme overschotten vlees, boter en melk. Alleen door dumping op de wereldmarkt kon Europa ervan afkomen.

Die boterberg en melkplas zijn al lang niet meer. Maar die miljardensteun aan boeren nog wel. Hoe sterk de landbouwprijzen ook gestegen zijn, de Europese boeren krijgen nog steeds vrijwel evenveel van Brussel als in tijden van tegenspoed, of ze het nou nodig hebben of niet. Neem boer Kodde. Hij krijgt ruim tienduizend euro per jaar uit Brussel overgemaakt, ongeacht hoe hoog de melkprijs is. Dat beleid loopt door tot in ieder geval 2013, al zouden de melkprijs en de graanprijs opnieuw verdubbelen.

Dat komt doordat Europese beleidsmakers deze plotselinge landbouwprijsstijging totaal niet voorzien hadden, toen ze de huidige regelingen opstelden, zeggen deskundigen. Als de landbouwprijzen zo hoog blijven, betekent het dat Europa jaarlijks ruim veertig miljard steun geeft aan boeren van wie velen het niet nodig hebben. Dat is niet volgens de geest, maar wel volgens de letter van het huidige subsidiesysteem, aldus de deskundigen.

En dat allemaal door een beleidswijziging die in 2003 zo goed als voltooid werd. Had Europa zijn vroegere subsidiesysteem aangehouden, dan was die subsidiestroom van 44 miljard waarschijnlijk al lang tot bijna nul gereduceerd. Tot begin jaren negentig kregen boeren namelijk een garantieprijs voor hun producten. De Europese overheid betaalde een vaste prijs voor veel landbouwproducten, die doorgaans een stuk hoger lager dan de prijs op de vrije markt. Bestond dit systeem nog steeds, dan zou de marktprijs nu voor zuivel en graan boven de EU-garantieprijs liggen, en zouden boeren dus geen steun uit Brussel meer ontvangen. Exit de vele ruzies tussen landen die een liberaler beleid voorstaan (onder andere Nederland) en naties voor wie de landbouwsubsidies heilig zijn (zoals Frankrijk voor Sarkozy).

'Maar de Amerikanen deden in de jaren tachtig ontzettend moeilijk over die EU-garantieprijzen', zegt Huib Silvis, deskundige van onderzoeksinstituut LEI, een onderdeel van Wageningen Universiteit en Researchcentrum. Ze vonden dat het systeem van garantieprijzen de vrije wereldhandel te veel belemmerde. In 1992 werd onder leiding van de Ierse EU-landbouwcommissaris Mac Sharry een begin gemaakt met de opzet van een nieuw subsidiesysteem. Bij het akkoord van de zogenaamde Uruguay-ronde in 1995 werd met de Amerikanen afgesproken het systeem van garantieprijzen geleidelijk helemaal af te schaffen. Sinds 2003 is daardoor voor bijna alle landbouwproducten een nieuw systeem van kracht in Europa: boeren krijgen jaarlijks een vast bedrag overgemaakt, dat vooral afhankelijk is van het aantal hectaren land dat ze bezitten. Garantieprijzen zijn er nauwelijks meer.

Het huidige systeem blijft tot en met 2013 in werking. Pas dan kunnen de EU-landen de ondersteuning aanpassen of (gedeeltelijk) afschaffen. Hetzelfde geldt overigens voor de melk- en andere quota, een relict uit de jaren tachtig om overproductie tegen te gaan. Inmiddels slaat het nergens meer op dat boeren zoals Kodde een boete krijgen als ze meer melk produceren dan het hun toegestane quotum, want de wereldwijde vraag naar melk is enorm. Maar regels zijn regels.

Tot 2013 blijft er dus jaarlijks ruim veertig miljard euro naar boeren vloeien, van wie velen dat geld eigenlijk niet nodig hebben. De landbouwwoordvoerders van de grote politieke partijen vinden dat geen bezwaar. 'Boeren mogen best goede jaren hebben, er zullen ook wel weer slechte komen', zegt Janneke Snijder-Hazelhoff van de VVD. Haar collega Joop Atsma van het CDA vindt 'absoluut niet' dat Nederland moet proberen het Europese subsidiesysteem al voor 2013 om te gooien. Hij gunt het de boeren van harte en hoopt voor hen dat de prijzen verder stijgen. Beiden vinden wel dat de melkquota zo snel mogelijk moeten worden afgeschaft, maar beseffen dat daar bij landen als Duitsland en Frankrijk geen steun voor zal zijn. Ook Huib Silvis van onderzoeksinstituut LEI vindt het niet zo'n probleem dat Europa momenteel goedverdienende boeren ondersteunt: 'Jarenlang hebben boeren heel weinig verdiend, nu worden ze een keertje overgecompenseerd.' Bovendien is het volgens hem maar helemaal de vraag hoe lang de prijzen van landbouwproducten zo hoog blijven. Daarom zou de EU volgens hem na 2013 de subsidies aan boeren (net als vroeger) gewoon weer moeten koppelen aan de prijs van hun producten: alleen in tijden van lage prijzen zouden ze dan steun uit Brussel ontvangen.

Andere deskundigen twijfelen overigens niet aan de continuïteit van die hoge prijzen. 'Volgens de meest reële voorspelling houden de huidige hoge voedselprijzen zeker vijf tot tien jaar aan', zegt Eric Tollens, hoogleraar voedselconomie aan de Katholieke Universiteit Leuven. Volgens de club van rijke landen Oeso blijven de zuivelprijzen in ieder geval tot 2016 op hoog niveau, door de sterke stijging van de vraag in Azië.

Want daar in het Verre Oosten ligt de belangrijkste oorzaak van de sterke prijsstijgingen. De Chinezen en Indiërs hebben door de gestegen welvaart ineens een veel westers eetpatroon overgenomen. Ze nemen geen genoeg meer met een kommetje rijst; massaal zijn ze vlees en zuivel gaan consumeren. 'Vroeger lustten ze het niet, maar sinds kort zijn de Chinezen aan de yoghurt, kaas en melk', zegt Tollens. En het lijkt erop dat ze de smaak nog maar net te pakken hebben. Anders gezegd: de sterk stijgende vraag naar zuivel (en vlees) is structureel.

Er zijn meer oorzaken: doordat de Koude Oorlog vergeten is, en Europese overheden steeds marktliberaler zijn gaan denken, hebben ze hun traditionele grote voedselvoorraden fors ingekrompen. Grote voorraden voorkomen prijsopdrijving door speculatie en dempen prijschommelingen. 'De huidige voorraden zijn ongekend laag', zegt Tollens. 'Speculatie met voedsel speelt op dit moment zeker een rol, al is niet duidelijk hoe groot die rol precies is.' Dat in 2006 en 2007 de oogsten in Australië en de Oekraïne zijn mislukt, maakt de wereldmarkt nog gevoeliger. Mislukte oogsten zijn natuurlijk niet structureel. 'Tenzij de

klimaatverandering hierbij een rol speelt', zeggen deskundigen.

De meest bizarre oorzaak van de prijsstijgingen, die evenmin door bijna niemand werd voorzien, vormt de populariteit van biobrandstoffen. Maar liefst een derde van de Amerikaanse maisoogst werd in 2007 gebruikt voor de productie van bio-ethanol, dat door benzine wordt geroerd. Wat Amerikaanse auto's opslurpen, kunnen Amerikaanse koeien niet eten, waardoor de wereldwijde prijs van veevoer sterk steeg. Dat wordt weer doorberekend in de prijs van vlees en melk. Bovendien: land waarop mais geteeld wordt, kan niet gebruikt worden voor andere gewassen. Ook die stijgen vanwege een kleiner areaal dus in prijs.

Johan Kodde Fotografie:
Marting Dijkstra

Het International Food Policy Research Institute (Ifpri) in Washington rekende door wat het voor de voedselprijzen betekent als de productie van bio-ethanol en -diesel nog verder wordt uitgebreid, zoals bijvoorbeeld de EU wil (in 2020 moet tenminste 10 procent van de autobrandstof groen zijn in Europa). Bij agressief pro-bio-ethanolbeleid stijgt de prijs van mais reeel met nog eens 72 procent tegen 2020, volgens het Ifpri. Zelfs de Europese milieuminister Stavros Dimas erkende onlangs in een interview met de BBC dat biobrandstoffen meer nadelen hebben dan hij tot voor kort gedacht had.

Rudy Rabbinge, Nederlands bekendste landbouwkundige, is dan ook stellig over biobrandstoffen: 'We moeten stoppen met subsidiëring daarvan. Niet alleen stijgen de voedselprijzen daardoor sterk, er worden ook enorme oppervlakten aan oerwoud in derdewereldlanden voor omgehakt.' De ex-PvdA-senator en universiteitshoogleraar in Wageningen heeft niets tegen groene energie, dat is het niet. 'Maar investeer dat geld in zonne-energie, dat heeft niet zulke schadelijke neveneffecten.'

Voor de Nederlandse consument zijn de gevolgen van de sterk gestegen landbouwprijzen overigens niet dramatisch. De winkelprijzen van boter en kaas zijn in 2007 met 24,5 en 20 procent gestegen, maakte het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) kortgeleden bekend. Overige boerenproducten stegen minder snel in prijs. 'In West-Europa zijn de prijzen in de supermarkt door de landbouwprijsstijgingen gemiddeld met zo'n vijf tot tien procent gestegen', zegt Tollens van de Katholieke Universiteit Leuven. Weinig West-Europeanen zullen daarvan wakker liggen; wij geven slechts zo'n dertien tot veertien procent van ons netto inkomen uit aan voeding.

Veel nijpender zijn de gevolgen van de 'voedselcrisis' voor derdewereldlanden, met name Afrika. In die landen besteden mensen gemiddeld zo'n veertig tot vijftig procent van hun inkomen aan voedsel. De allerarmsten zelfs tachtig procent. Als de prijzen stijgen, hakt dat er daar dus veel sterker in dan bij ons. Bovendien stijgen de prijzen in Afrika ook nog eens sterker dan hier. Dat komt doordat de landbouw er weinig voorstelt, het meeste voedsel in de grote steden wordt geïmporteerd uit het buitenland. Door de hoge olieprijs zijn de transportkosten echter sterk opgelopen.

De FAO heeft eind 2007 dan ook alarm geslagen. Volgens de VN-Landbouworganisatie moeten er onmiddellijk maatregelen genomen worden om hongersnoden en oproer dit jaar te voorkomen. Op verschillende plaatsen zijn al voedselrellen uitgebroken zoals in een aantal steden in Noordwest-Afrika, in Mexico en Centraal-Azië. Zelfs Italianen gingen vorig jaar massaal een dag in 'pastastaking' om te protesteren tegen de hoge prijzen van fusilli, penne en tagliatelle.

Op de lange termijn hebben de hoge landbouwprijzen waarschijnlijk een positieve uitwerking op Afrikaanse economieën, denken deskundigen. Het wordt daardoor eindelijk weer rendabel te investeren in de lokale landbouw. Dat is decennialang niet gebeurd, onder meer door goedkope import uit Europa en Amerika 'en door lamtheid van die landen zelf', aldus Rabbinge. Maar voordat het zover is, moet er gebouwd worden aan wegen, schuren, irrigatiesystemen, en noem maar op. Dat levert de eerste jaren weinig voedsel op voor de bevolking.

En Europa? Zoals gezegd is het wachten tot 2013 voordat het landbouwbeleid structureel kan worden aangepast. Daarna verdwijnen zowel de quota als de directe inkomenssteun aan boeren, denken veel deskundigen. Daardoor zal de Europese begroting met tientallen miljarden verlicht worden. Helemaal afgeschaft wordt de steun aan boeren vermoedelijk niet, denken de meesten. Maar het geld zal op grond van heel andere criteria verdeeld worden: landschapsbeheer bijvoorbeeld, of de omgang met het milieu, investeringen in innovatie.

Het Hollands landschap vaart in ieder geval wel bij de hoge voedselprijzen. De boer verdwijnt uit Nederland, werd door sommigen de laatste jaren wel eens voorspeld. Geen weilanden meer met koeien, maar ruim opgezette buitenwijken en parklandschappen waar bejaarden op tandems recreëren, was hun visioen. Dat scenario is door de *booming* voedsel economie voorlopig van tafel geveegd.

'Emigreren, zoals veel andere Nederlandse boeren gedaan hebben?' Boer Kodde uit Arnhemden weet wel zeker van niet. Vroeger heeft hij wel eens een klein beetje met de gedachte gespeeld, geeft hij toe. Denemarken en Canada. Hij moet er nu niet meer aan denken.

Datum | dinsdag 11 maart 2008
Auteur | Kees Versluis

Reacties op dit artikel:

Annelies Brinkman | donderdag 13 maart 2008 (8:36)

Heel goed artikel over wat er aan de hand is in de landbouw! Eindelijk een verhaal met de juiste feiten en verbanden!

REAGEER OOK OP DIT ARTIKEL

[Abonneren](#) / [Adverteren](#) / [InInterim.nl](#) / [InOverheid.nl](#) / [Intermediair](#) / [IntermediairForward](#) / [IntermediairPW](#) / [NationaleVacaturebank.nl](#) / [Computable](#) / [Emerce](#) / [CRN](#) / [Vnunet.nl](#) / [Tweakers.net](#) / [Koopinfo](#) / [Management Team](#) / [Sprout](#) / [Marketingdirectory.nl](#)

Disclaimer / Alle rechten voorbehouden © [VNU Media](#)

VNU
media